

здатності до моральної рефлексії в складних науково-навчальних, просвітницько-виховних ситуаціях, уміння самостійно приймати рішення, бути готовим до морального вчинку, тонко розрізняти педагогічне добро і зло.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
2. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
3. 10 ключових навичок до 2020-го. URL: https://www.eduget.com/news/10_klyuchovix_navichok_do_2020-go-907
4. *The Fundamental Values of Academic Integrity* (2nd edition). T. Fishman. International Center for Academic Integrity, Clemson University. 2012. Available at: http://www.academicintegrity.org/icai/assets/AUD_Integrity_Quotes.pdf

***Винничук О.Т.,**
кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри педагогіки та
менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КОМУНІКАЦІЯ», «СПІЛКУВАННЯ» ТА «КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Актуальність дослідження проблеми педагогічних категорій «спілкування», «комунікація» та «комунікативна компетентність» у сфері професійної підготовки сучасного фахівця зумовлена розвитком науково-технологічного суспільства в Україні, де рушійними силами є інформація та знання. Стає очевидним, що комунікація формує основи практичної, творчої та пізнавальної діяльності особистості.

Як правило, вчені розглядають «комунікацію» з соціально-філософської позиції у контексті суспільних відносин. Проблему ж комунікації у контексті спілкування досліджують психолого-педагогічні науки і розглядають її у системі міжособистісних відносин.

Комунікація за визначенням словника іншомовних слів це спілкування, що характеризується передачею інформації від однієї людини до іншої. У

структурі соціально-філософських наук термін «комунікація» визначається науковцями через поняття «спілкування», в той час як у психолого-педагогічних дослідженнях «спілкування» розглядають через наукову категорію «комунікація». В підтвердження цьому існує визначення, що спілкування - це основний засіб комунікації, а мовленнєві уміння є головними в комплексі комунікативних [2].

Вітчизняна психолого-педагогічна література розглядала спілкування через теорію діяльності та як її частину (Виготський Л. С., Леонтьєв О. М.). Виготський Л. С. розглядає спілкування як функцію, яка перебудовує діяльність особистості та перетворюється у її складну систему. Леонтьєв О.М. зазначив, що спілкування з одного боку є частиною будь-якої діяльності людини, з іншого боку - воно присутнє в будь-якій діяльності в якості її елементу.

На основі аналізу наукових джерел можна зробити висновок про наявність наступних підходів щодо понять «комунікація» та «спілкування»:

- ототожнення даних понять (Л. Виготський, О. Леонтьєв, Ю. Прилюк, Т. Парсонс)

- розділення понять (М. Каган, Г. Андреева, О. Соколов)

- дані поняття різняться відповідно до інформаційного обміну, тобто спілкування – це процес зв'язку і взаємодії між людьми, який здійснюється за допомогою мови; комунікація – інформаційний обмін, де засобами взаємодії є не тільки вербальні і невербальні сигнали але й предмети. У даному підході термін комунікація є ширшим за спілкування [1].

Терміни «комунікація» та «спілкування» ми взаємопов'язуємо. Комунікація є більш ширшим поняттям. Воно включає в себе зміст, мету та засоби передачі інформації, несе у собі емоційне забарвлення між суб'єктами спілкування.

Важливою є думка, що обов'язковою умовою успішного перебігу процесу спілкування є комунікативна компетентність, яка характеризується як система внутрішніх ресурсів, необхідних для формування ефективної дії в певних ситуаціях міжособистісної взаємодії.

Комунікативна компетентність є основою практичної діяльності людини як у соціальному, так і у професійному житті. Саме тому формування комунікативної компетентності є актуальною проблемою психолого-педагогічної науки вирішення якої має важливе значення.

Досліджуючи термін «комунікативна компетентність» ми можемо зазначити, що у сучасній науковій літературі дане поняття розглядається через: здатність та готовність до спілкування у певний час та у певних умовах (Ю. М. Жуков, Л. А. Петровська, Г. М. Андреева); сукупність знань, вмінь та навичок,

які необхідні для здійснення спілкування (Д. Хаемс, Н. І. Гез, Ю. П. Федоренко, Ю. В. Суховершина., Е. П. Тихомирова, Ю. Е. Скоромная, Є. М. Проворова та ін.); інтегративну якість особистості, яка опосередковує професійну діяльність (Д.М. Годлевська, В. О. Назаренко, О. В. Касаткіна) [19].

Аналіз наукової літератури дав нам змогу дослідити співвідношення понять «комунікація», «спілкування» та «комунікативна компетентність». Ми зазначаємо, що комунікація є поняттям, яке характеризує зв'язок на рівні суб'єкт-об'єктних відносин. Спілкування ж несе емоційний зв'язок у міжособистісних стосунках, успішною умовою яких є сформована комунікативна компетентність.

Список використаних джерел

1. Бірюк Л. Ретроспектива формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки [Електронний ресурс] / Л. Бірюк// Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.–2015. –Вип. 52.–Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/52/1.pdf.
2. Пірен М. І. Конфлікти в системі управлінської взаємодії: шляхи розв'язання та попередження [Текст] : навч. посіб. / М. І. Пірен, В. А. Ребкало ; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України, каф. держ.політики та упр. політ. процесами. – К. : [НАДУ], 2009. – 95 с.
3. Когут І. В. Зміст формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності в сучасних соціокультурних умовах / І. В. Когут // Проблеми освіти : наук. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2013. – Випуск №77. – Ч. 2. – С. 75-79.

***Жаркова І. І.,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В умовах реформування освіти в Україні підвищуються вимоги до вчителя, його професійних та особистісних якостей. Загальноприйнятою характеристикою професійної діяльності вчителя стає професійна компетентність – характеристика, яка відображає не лише професійні знання,